

D ů v o d y:

Původní žalobní prosba zní: »Žalovaná strana banka B., jest povinna zaplatiti žalobci zažalovaných Kč 76.319.46 s 5%ními úroky ode dne 1. července 1923 a útraty sporu do 14 dnů pod exekucí.« Při ústním líčení dne 23. října 1926 rozšířil žalobce tuto žalobní prosbu na 102.393 Kč s 5%ními úroky od 1. července 1923 a útratami, omezil však napotom žalobní nárok při témž ústním líčení na 75.000 Kč a daň z obratu s úroky ode dne žaloby. Po té však prohlásil, že mění vzhledem k příročí žalobní prosbu potud, že navrhuje, by bylo určeno, »přísluší mu žalobní nárok po právu, eventuelně učinil návrh na určení v tomto směru.« Následkem ohražení se žalované strany proti tomu z důvodu, že jest prý to nepřipustnou změnou žaloby, prohlásil soud usnesení, že se žalobcem navrhovaná změna žaloby nepřipouští, že však se připouští návrh určovací, poněvadž žalobce nevykázal náležitosti §u 228 c. ř. s. Rekursní soud připustil navrženou změnu žaloby z důvodu, že nehrozí ze změny žaloby, když právní důvod žaloby zůstává tentýž, žádné stížení nebo prodloužení jednání. Dovolací rekurs neprávem proti usnesení rekursního soudu poukazuje k tomu, že prý se zde jedná vlastně o určení skutečnosti a nikoli práva a že není žaloba o určení přípustnou, poněvadž je možnou žaloba o plnění, neboť o těchto podmínkách žaloby určovací by bylo soudu uvažovati až teprve při vynášení rozsudku. V tomto období sporu lze pouze přihlížeti k tomu, zda jsou tu podmínky §u 235 c. ř. s. a dlužno s tohoto hlediska říci toto: Žaloba na plnění a žaloba určovací rozlišují se tím, že tato žádá o soudní výrok o jsočnosti určitého právního poměru, ona vedle uznání tvrzeného právního poměru — jehož ve výroku rozsudečném není vždy třeba — stanovení povinností z něho pro žalovaného vyplývajících a o soudní příkaz ku splnění těchto povinností (§ 409 c. ř. s.). Žalobní důvod jest v obou případech týž: sporný právní poměr —, v tomto případě poměr mandátní, námezdní, sprostředkovatelský. Návrh na rozsudek odsuzující vyvozuje jen více důsledků z poměru toho nežli žaloba určovací; dožaduje se v poměru k poslední ně č e h o v í c e, nikoli něčeho jin é h o. Neobsahuje tedy přechod od žaloby na plnění k žalobě určovací — po zahájení rozepře — žádné z m ě n y žaloby; neboť žalobní prosba se pouze bez změny žalobního důvodu ve věci hlavní o b m e z u j e (§ 235 čís. 4 c. ř. s.). (Viz Kleins Vorlesungen str. 197 a 198). Nebylo proto ku připuštění žalobcova návrhu zapotřebí ani souhlasu žalované strany ani rozhodnutí soudu, neboť k omezení prosby žalobní přísluší žalobci právo v každém období sporu (§ 235 c. ř. s. druhý odstavec a contr. a výklad min. spr. k §u 483 c. ř. s. bod 1).

Čís. 6713.

Třebas pro původní dodávku byla smluvena tehdejší německá měna, ač smluvníci neměli sídla v Německu, jest pro otázku, v jaké měně jest splnění závazek, vzniklý zrušením smlouvy (vrácení zálohy), rozhodným jedině předpis §u 905 obč. zák. a čl. 325 a 336 obch. zák.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1927, R I 1204/26.)

V roce 1914 uzavřela žalující bělehradská firma se žalovanou tehdy vídeňskou firmou dodací smlouvu a dala zálohou 6.305 německých marek. Vypuknutím války bylo provedení dodávky zmařeno. Po státním převratu přesídlila žalovaná firma do tuzemska. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalující firma na žalované firmě zaplacení 6.305 říšských marek. Žalovaná projevila ochotu vrátiti zálohu v Kč podle kursu 100 marek = 115 Kč. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil odvolacímu soudu, by rozhodl o odvolání, nepřihlížeje k důvodu, pro který zrušil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Soud první stolice zamítl žalobu z důvodu, že mělo býti žalováno na placení v čsl. měně, žalobkyně jako odvolatelka napadá tento názor, popírajíc vůbec oprávnění žalované firmy k placení v Kč, odvolací soud pak nařídil zjištění hodnoty žalobního nároku v nynější říšské německé měně. Z toho je patrné, co odvolací soud přímo nevyslovil, že uznává žalobní nárok důvodným aspoň po té stránce, že žalobkyně jest oprávněna žádati placení v této měně a postačí přezkum tohoto názoru, ježto napadené usnesení neuvažuje o dalších sporných otázkách. Odvolací soud schvaluje názor soudu první stolice, že žalobní nárok spočívá na § 1447 obč. zák., odvolatelka zakládá nárok svůj na § 1435 obč. zák., postačí však úplně souhlasný názor, že nejde o nárok ze smlouvy, nýbrž o nárok ze zákona. Jde proto o důvod, proč má tuzemský dlužník, povinný plniti peněžní částku ze zákona, býti přinucen, by tak učinil v cizozemské měně. Odvolací soud, neuváděje zákonných ustanovení, poukazuje na to, že smluvní strany užily při sjednání původní dodací smlouvy tehdejší německé měny, ač žádná z nich neměla sídla v Německu. Tento důvod není dostatečný, ježto ve sporu nejde o smluvní závazek, původní smlouva není předmětem úvahy, ježto sporný závazek vznikl teprve jejím zrušením, a je proto věc posouditi bez ohledu na to, co strany původně smluvily co do placení kupní ceny a co do měny, v jaké bylo tuto platiti. Lze proto užiti jedině obecných předpisů § 905 obč. zák. a čl. 325 a 336 obch. zák., z nichž však nelze dovoditi povinnosti tuzemského dlužníka, by splnil v měně, cizozemské jak pro něho samotna tak i pro druhou stranu.

Čís. 6714.

Byly-li s rukojmím a plátcem, jenž nad to měl platiti v první řadě, ujednány nové, pozdější platební lhůty, nebyl věřitel oprávněn vymáhati na vyrovnacím dlužníku celou obživlou pohledávku (§ 57 vyr. ř.), nebyla-li splátka zapravena v původní platební lhůtě.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1927, Rv I 1188/26.)